

Rubrik specificerande dokument	Omfattar område/verksamhet/enhet	
ÖVERENSKOMMELSE	Medicintekniska produkter	Sidan 1 av 13
Upprättad av (arbetsgrupp alt. namn, befattning)	Beslutande organ	Gäller från datum
Särskild arbetsgrupp	Maritgruppen	1997
Ansvarig för revidering (arbetsgrupp alt. namn, befattning)	Version nr	Reviderad datum
Vilgotgruppen	4	2003-08-26 2006-11-08 2011-12-01 2013-11-15 rev bilaga 3

Ansvarsfördelning för medicintekniska produkter mm mellan Örebro läns landsting och kommunerna i Örebro län

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
UPPFÖLJNING	3
MEDICINTEKNISKA PRODUKTER	3
GRUNDPRINCIP	4
AVGRÄNSNING	4
ÖVRIGT	4
KVALITETSSÄKRING	5
Författningsreglering	5
Kvalitetssäkring inom Örebro län	6
ANMÄLNINGSPLIKT VID OLYCKOR OCH TILLBUD	7
Anmälan till Läkemedelsverket och berörd tillverkare	7
Anmälan till Socialstyrelsen	7
Egentillverkade produkter	7
INDELNING AV MEDICINTEKNISKA PRODUKTER I ÖREBRO LÄN	8
UNDERSÖKNINGSUTRUSTNING OCH BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL	9
Debitering där landstinget är kostnadsansvarigt	10
Anskaffning, hyra, lån och återlämning av behandlingshjälpmedel	11
REFERENSLISTA	12
Bilaga 1	Ytterligare information
Bilaga 2	Tillhandahållande och kostnadsansvar för delar av landstingets medicintekniska produkter som används i kommunal vård
Bilaga 3	Kommunens medicintekniska produkter m m
Bilaga 4	Kriterier för omvårdnadshjälpmedel - Kommunerna i Örebro län

INLEDNING

I denna överenskommelse regleras ansvar för *medicintekniska produkter* som förskrivs för patienter i öppen vård, med eller utan kommunal hemsjukvård och för patienter som vårdas i särskilda boenden. De medicintekniska produkterna har delats in i fyra huvudgrupper, dvs. undersökningsutrustning, behandlingshjälpmedel, omvårdnadshjälpmedel och personliga hjälpmedel för det dagliga livet (individuellt utprovade hjälpmedel). De delar som berör såväl landstinget som kommunerna, dvs. undersökningsutrustning och behandlingshjälpmedel behandlas därefter mer utförligt. Mer specifik information ges i bilagor. Dokumentet behandlar även kvalitetssäkring av medicintekniska produkter.

UPPFÖLJNING

En arbetsgrupp med representanter från landstinget och länets kommuner ska kontinuerligt följa upp utvecklingen på området samt innehåll och tillämpning av dokumentet ”Ansvarsfördelning medicintekniska produkter m.m.”. Gruppen utses av Vilgotgruppen/Gränssnittsgruppen.

MEDICINTEKNISKA PRODUKTER

Med en medicinteknisk produkt avses i lag (1993:584) om medicintekniska produkter en produkt som enligt tillverkarens uppgift ska användas, separat eller i kombination med annat, för att hos människor enbart eller i huvudsak

- påvisa, förebygga, övervaka, behandla eller lindra sjukdom
- påvisa, övervaka, behandla, lindra eller kompensera en skada eller ett funktionshinder,
- undersöka, ändra eller ersätta anatomin eller en fysiologisk process
- kontrollera befruktning.

GRUNDPRINCIP

Grundprincipen för behov av medicintekniska produkter är kopplat till förskrivarens beslut om insats. För undersökningsutrustning och behandlingshjälpmedel följer ansvaret respektive vårdgivares vårdansvar. En tydlig ansvarsfördelning är önskvärd så att kostnadsansvar, uppföljning och kvalitetssäkring kan genomföras av respektive vårdgivare.

Omvårdnadshjälpmedel och personliga hjälpmedel förskrivs efter bedömning/utprovning av hälso- och sjukvårdspersonal i landstinget och i länets kommuner utifrån det sortiment som landstinget och kommunerna tillhandahåller. Ansvaret för förskrivningen vilar på den enskilde förskrivaren i egenskap av hälso- och sjukvårdspersonal. Se ”Förskrivningsprocessen för hjälpmedel till personer med funktionshinder” (Hjälpmedelsinstitutet).

Innan ett personligt hjälpmedel förskrivs ska dock respektive huvudman/vårdgivare ha svarat för att särskilda boenden, dagcenter, skolor, sjukvårdsinrättningar, oberoende av huvudmannaskap och driftform, är inredda och utrustade så att miljön motsvarar normala behov för den verksamhet som ska bedrivas (dvs. har en viss grundutrustning). Kravet på grundutrustning ska således vara uppfyllt hos huvudmannen innan ett personligt hjälpmedel förskrivs. Se Hjälpmedelspolicy och grundläggande förutsättningar, länk:

<http://www.hinfo.se/nyhjmguide/Index.aspx?Customer=&StepID=34>

Kravet på grundutrustning föreligger inte vid förskrivning av personligt hjälpmedel till en person i ordinärt boende med personlig assistans, oavsett utförare, eftersom detta är ett ordinärt boende.

AVGRÄNSNING

Med medicintekniska produkter avses inte i detta dokument förbrukningsartiklar som behövs för urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens samt förbrukningsartiklar som faller inom ramen för lag (2002:160) om läkemedelförmåner m.m. inom huvudgrupperna stomi och läkemedelsnära förbrukningsartiklar.

Vidare omfattas inte sådana hjälpmedel som personer med funktionshinder kan erhålla men som faller utanför hälso- och sjukvårdens ansvarsområde, t.ex. arbetshjälpmedel, socialförsäkringsbalk (2010:110) och arbetstekniska hjälpmedel, arbetsmiljölagen (1977:1160).

ÖVRIGT

Det finns även andra produkter som förskrivs till patienter i öppen vård där det i vissa fall kan finnas en osäkerhet vad gäller kostnadsansvaret, bl.a. preparat som ligger utanför högkostnadsskyddet men som landstinget ändå subventionerar. För ytterligare information se bilaga 1.

KVALITETSSÄKRING

Författningsreglering

I *hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)* finns grundläggande bestämmelser om den utrustning som behövs i hälso- och sjukvården för att god vård ska kunna ges.

Enligt *lagen om medicintekniska produkter (1993:584)* har tillverkaren det totala ansvaret för att en produkt är säker och ändamålsenlig när den släpps ut på marknaden. Samtliga produkter ska vara CE-märkta. Vid specialanpassning av medicintekniska produkter övertar vårdgivaren i många fall produktansvaret från den ursprungliga tillverkaren. Med egentillverkade produkter avses endast produkter som konstruerats och tillverkats av en vårdgivare för att enbart användas i den egna verksamheten.

Någon särskild och sammanhållen författningsreglering av hjälpmedelsverksamheten som sådan eller frågor om hantering, förskrivning och ansvarsfördelning finns inte. Till området hjälpmedelsrätt hör därför ett flertal författningar. Se referenslistan.

Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om "*Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvård*" (*SOSFS 2008:1*) <http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2008-1> framgår tillämpningsområde och vad som ingår i tillämpningsområdet i verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och tandvårdslagen (1985:125).

- Föreskrifterna ska tillämpas vid
 - användning av medicintekniska produkter på patient eller vid analys av prov från patient
 - förskrivning samt utlämnande av medicintekniska produkter till patient
 - tillförande av medicintekniska produkter till patient
 - rapportering av negativa händelser och tillbud.

- I tillämpningsområdet ingår
 - informationssystem som är anslutna till medicintekniska produkter
 - särskild behörighet att förskriva förbrukningsartiklar inom ramen för läkemedelsförmånerna
 - egentillverkade medicintekniska produkter.

I tillämpningsområdet ingår även hantering av medicintekniska produkter, t.ex. underhåll och transporter.

I föreskrifterna finns också redogjort för grundläggande bestämmelser, vårdgivarens ansvar, verksamhetschefens ansvar och hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar för användning och hantering av medicintekniska produkter.

Ytterligare bestämmelser om vårdgivarens ansvar för kvalitets- och säkerhetsarbetet finns i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om "*Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*" (*SOSFS 2011:9*) *träder i kraft 1/1 2012* och "*Anmälningsskyldighet enligt Lex Maria*" (*SOSFS 2005:28*).

Kvalitetssäkring inom Örebro län

Respektive vårdgivare ansvarar för att gällande författningar följs för de medicintekniska produkter som används och hanteras i verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen oavsett vem som äger produkten. Vårdgivare som använder och hanterar produkterna ansvarar för dokumentation dels av rutiner i ledningssystemet, dels av uppdrag till verksamhetschefer enligt föreskriften SOSFS 2008:1. Respektive personalkategori har även ett yrkesansvar vid användning och hantering av produkterna.

Med användning av en medicinteknisk produkt avses användningen av produkten på en patient. Med hantering avses övriga åtgärder med en medicinteknisk produkt.

Kommunerna har anmälningsskyldighet vid olyckor och tillbud för de medicintekniska produkter som används och hanteras i verksamheten. En händelse som anmälts till tillverkaren och Läkemedelsverket ska i vissa fall anmälas till Socialstyrelsen enligt Lex Maria.

När kommunen använder och hanterar men landstinget äger eller bekostar de medicintekniska produkterna ansvarar landstinget för att:

- Bestämmelserna i 9 § lagen om medicintekniska produkter (1993:584) efterlevs.
- Medverka i nödvändig utbildning till kommunal personal.
- Tillhandahålla instruktioner angående: användning, hantering och uppföljning av produkten.
- Kontrollera, underhålla och reparera produkterna.
- Kassera produkterna då de inte är funktionsdugliga.
- Tillsammans med kommunerna utarbeta de gemensamma rutiner som behövs för att respektive vårdgivare ska kunna ta sitt ansvar gällande specifika produkter, exempelvis tryckavlastande madrasser i behandlande syfte.

Under 2001 antog landstingsstyrelsen en reviderad kvalitetspolicy samt handbok för hantering och användning av den medicintekniska utrustningen inom Örebro läns landsting, Handbok MT-utrustning. Handboken har distribuerats till samtliga kliniker varefter uppdateringar tillsammans med handboken lagts ut på landstingets intranät och hemsidan

”Samverkansportal kommuner och landsting i Örebro län” <http://www.orebroll.se/ovkoll>

ANMÄLNINGSPLIKT VID OLYCKOR OCH TILLBUD

Respektive vårdgivare har anmälningsskyldighet vid olyckor och tillbud med de medicintekniska produkter som används och hanteras i verksamheten.

Med användning av en medicinteknisk produkt avses användning av produkten på en patient. Med hantering avses övriga åtgärder med en medicinteknisk produkt

Anmälan till Läkemedelsverket och berörd tillverkare

I Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården (SOSFS 2008:1) regleras anmälningsskyldigheten.

De händelser med medicintekniska produkter, med undantag för egentillverkade produkter, som ska anmälas så snart som möjligt till den berörda tillverkaren och till Läkemedelsverket.

Anmälan ska göras vid funktionsfel och försämring av en produkts egenskaper eller prestanda samt vid felaktigheter och brister i märkningen eller bruksanvisningen som kan leda till eller har lett till

1. en patients, en användares eller någon annans död, eller
2. en allvarlig försämring av en patients, en användares eller någon annan persons hälsotillstånd.

Vid anmälan ska samråd ske med den verksamhet som äger produkten. Kopia på anmälan ska också skickas till avvikellesamordnaren i den verksamhet i landstinget som äger den medicintekniska produkten.

Anmälan till Socialstyrelsen

Vårdgivaren ska enligt 3 kap 5 § i patientsäkerhetslagen (2010:659) till Socialstyrelsen anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada, även om rapport har skickats till Läkemedelsverket och tillverkaren. Anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria regleras även i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2005:28).

Egentillverkade produkter

Med egentillverkade medicintekniska produkter avses endast de produkter som konstrueras och tillverkas av en vårdgivare och som uteslutande ska användas i den egna verksamheten.

Anmälan vid olyckor och tillbud med egentillverkade produkter ska anmälas till Socialstyrelsen.

INDELNING AV MEDICINTEKNISKA PRODUKTER i Örebro län

Undersökningsutrustning

Utrustning för undersökning som krävs för den vård som resp. huvudman har ansvar att bedriva.

Exempel: Blodsockermätare, blodtrycksmätare, stetoskop och sittvåg.

Behandlingshjälpmedel

Hjälpmedel som förskrivs av personal vid landstingets sjukhuskliniker och vårdcentraler till patienter i öppen vård i samband med behandling, t.ex. behandlande madrass, morfinpump och TENS-stimulator.

Se Bilaga 2: Landstingets medicintekniska produkter m.m.

Omvårdnadshjälpmedel

Definieras som de hjälpmedel som behövs för att vårda människor med olika funktionsnedsättningar t.ex. personlyft och hygienstol.

Alla sängar* (förutom behandlingssängar av mycket speciell karaktär t.ex. ståsäng) räknas som omvårdnadshjälpmedel och bekostas av kommunen.

Se bilaga 3: Kommunens medicintekniska produkter m.m. samt
Bilaga 4: Kriterier för omvårdnadshjälpmedel.

Personliga hjälpmedel för det dagliga livet (individuellt utprovade hjälpmedel)

Hjälpmedel för att lindra eller kompensera en skada eller funktionshinder i form av rörelsehinder samt nedsatt kommunikation, syn och hörsel. Brukaren använder hjälpmedlet med eller utan hjälp av annan person. Exempel: rullstol, rollator, kommunikationshjälpmedel och kognitiva hjälpmedel.

Larm för personer med epilepsi, s.k. EP-larm (separat monterat och inte integrerat i annat larmsystem) och sittskal till duschstol, inklusive underrede, räknas som personligt hjälpmedel och bekostas av landstinget.

Landstinget ansvarar för personliga hjälpmedel för det dagliga livet för personer i eget och särskilt boende.

Se Anvisningar för förskrivning av hjälpmedel i Örebro län, Centrum för hjälpmedel.
http://www.hi.se/Global/pdf/2007/07313_Forskrivningsprocessen.pdf

Se även http://www.varhandboken.se/Kategori/Medicintekniska_produkter, Vårdhandboken bygger på Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Socialtjänstlagen (SOL) och bidrar till att de nationella målen för hälso- och sjukvården ska uppnås. Innehållet är främst utformat för vårdarbete med vuxna patienter.

* Omvårdnadssäng, personligt utprovad säng och behandlingssäng t ex hjärtsäng.

UNDERSÖKNINGSUTRUSTNING OCH BEHANDLINGSHJÄLPMEDEL

Kommunerna ansvarar för den grundutrustning som behövs för vård och rehabilitering av patienter i kommunal sjukvård. Se bilaga 3.

Landstinget svarar för sådana behandlingshjälpmedel som personal vid landstingets sjukhuskliniker och vårdcentraler förskriver till patienter i öppen vård i samband med av läkare ordinerad behandling.

I de fall patienter medför utrustning som landstinget förskrivit till särskilt boende (t.ex. vid växelvård eller permanent inflyttning) gäller ansvar enligt SOSFS 2008:1. Se vidare under stycket Kvalitetssäkring.

Produkter som landstinget ansvarar för och som används och hanteras i den kommunala vården lämnas ut av sjukhuskliniker och/eller vårdcentraler eller beställs och betalas av kommunen för att därefter debiteras landstinget. Om produkten inte är av engångskaraktär och kräver förebyggande underhåll ska alltid Medicinsk teknik kontaktas för samråd och ev. inköp. Se bilaga 2 samt <http://www.orebroll.se/Halsa-och-varld/Omfunktionsnedsattningar/Hjalpmedel/>.

Då produkter tillhandahålls av kliniker eller vårdcentraler svarar landstinget för transport till vårdtagaren alternativt vårdcentral.

Bostadsanpassning

För sådana behandlingshjälpmedel som kräver anpassning i bostaden tillämpas lagen om bostadsanpassning.

Sårvårdsprodukter och förbandsmaterial

För sårvårdsprodukter finns en för kommunerna och landstinget gemensam tillämpningsrutin, Tillämpningsrutin för sårvårdsprodukter, <http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/For-varldgivare/OVK/Vardprogram-riktlinjer/Sarvard/>

Av läkemedelskommitténs rekommendationslista, det så kallade ”sårvårdskortet” framgår vilka produkter som utgör ett basutbud, vilka kan ordineras självständigt av sjuksköterska. I kommunerna ingår sårvårdskortets basutbud som grundutrustning och bekostas av kommunerna, undantaget kompressionslindor som bekostas av patienten. De produkter som på sårvårdskortet anges vara mer avancerade sårprodukter kräver ordination av läkare.

Sårvårdskortet finns att hämta på Läkemedelskommitténs hemsida:

<http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/For-varldgivare/Lakemedelskommitten/Publikationerdokument/Kort-och-lathundar/>

Revidering av sårvårdskortet kommer att ske en gång årligen av representanter från både kommun och landsting.

Rekommendationen gäller både landstingsvård och kommunal vård.

Basutbudet bekostas av respektive enhet där patienten vårdas oavsett ordinator. Dessa produkter faktureras aldrig. Storlekar och utformning av produkten anpassas efter patienternas behov.

Mer avancerade sårförband utöver basutbudet bekostas av den enhet där ordinerande läkare är anställd. Dessa ordinationer ska alltid vara tidsbegränsade. Produkter utanför basutbudet måste tillhandahållas av ordinerande enhet för tiden fram till att varan hunnit beställas och levererats till den enhet som ska utföra omläggningen.

Kommunerna fakturerar landstinget enligt fakturaunderlag, se [OVK, Hälso- och sjukvård, Rutiner/Riktlinjer](#). Adress: Örebro läns landsting, LoVS Ekonomi, Box 1613, 701 16 Örebro.

Upphandling av förbandsmaterial sker inte gemensamt för landsting och kommunerna i Örebro län. Olikheter i pris på produkter och olika utbud komplicerar arbetet med en gemensam rekommendationslista.

Patientens ansvar

Sårvårdsmaterial och förbandsmaterial som patienten själv använder vid omläggning (egenvård) räknas som handelsvaror och patienten får själv köpa dessa på apotek.

Kompressionsbehandling

Kompressionsstrumpa för ben se [Centrum för hjälpmedel](#).

Provtagningsmaterial

För provtagningar tas en patientavgift ut. I avgiften ingår bland annat kostnad för provtagningsmaterial. I de fall provtagningar utförs av kommunal personal tillhandahålls och bekostas material till provtagning av landstinget, endera genom vårdcentral eller berörd sjukhusklinik. Med material avses provtagningsutrustning ex. rör, remisser och provtagningsmaterial.

Tryckavlastande madrasser

Kommunen tillhandahåller och har kostnadsansvar för tryckavlastande madrasser i förebyggande syfte (omvårdnadshjälpmedel). Landstinget har kostnadsansvar för tryckavlastande madrasser i behandlande syfte (behandlingshjälpmedel).

Rutiner samt rekommenderade riktlinjer för förebyggande av tryckskada i samband med vård i Örebro läns landsting och länets kommuner, se [OVK Hälso- och sjukvård, Rutiner/Riktlinjer](#).

Debitering där landstinget är kostnadsansvarigt

Ansvar för beställning och betalning vilar på berörd vårdenhet där ordinerande/ patientansvarig läkare finns eller vid den kommunala enhet där patienten vårdas.

När kommunen beställer förbrukningsartiklar där landstinget är kostnadsansvarigt ska respektive kommunal vårdenhet samla upp och vidarefakturera de uppkomna kostnaderna till, Örebro läns landsting, LoVS Ekonomi, Box 1613, 701 16 Örebro

Fakturakontroll och attest m.m. ska göras av beställaren enligt vanliga rutiner. Bifoga erforderliga underlag i form av specifikation över beställt material, uppgift om förskrivande sjukhusklinik/vårdcentral och om möjligt namn på förskrivare/ordinatör samt patient. Fakturering ska ske månadsvis.

Beställning av förbrukningsartiklar ska göras direkt hos leverantör och normalt inte via sjukhusklinik/vårdcentral, såvida ej annat har överenskommits.

Beställning av service av medicinteknisk utrustning görs från Medicinsk teknik, LoVS (Lednings- och verksamhetsstöd) ÖLL.

Anskaffning, hyra, lån och återlämning av behandlingshjälpmedel

Anskaffning av behandlingshjälpmedel

Om produkten ägs av landstinget och inte är av engångskaraktär och kräver förebyggande underhåll ska alltid Medicinsk teknik, LoVS kontaktas för samråd och eventuellt inköp.

Hyrda produkter

Vid upphört behov sänds/lämnas produkten åter till uthyraren.

Lån av produkter

Vid upphört behov eller utrangering sänds/lämnas produkten åter till utlånare/ägare.

Märkning ska ske av Örebro läns landstings egendom med klinik, CFH etc. för att underlätta återlämning.

I de fall då man i kommunen inte vet vem som äger produkten lämnas den på närmaste vårdcentral för vidaretransport till ”rätt” plats eller till Medicinsk teknik, LoVS för kontroll eller vidaretransport.

För produkter från CFH ska särskilda rutiner efterföljas.

REFERENSLISTA

Anvisningar för förskrivning av hjälpmedel - Örebro län
<http://www.hinfo.se/nyhjmguide/>

Läkemedelsnära förbrukningsartiklar - prislista (Apoteket)

”Vårdriktlinjer vid egenbehandling med TENS-stimulatorer” (Primärvården)

Rekommendationslista för sårvårdsprodukter (Sårvårdsgruppen Örebro län,
Läkemedelskommittén Örebro läns landsting)

Riktlinjer för förskrivning av trycksårsmadrasser <http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/For-varldgivare/OVK/Vardprogram-riktlinjer/Tryckskada/>

Förskrivningsprocessen för hjälpmedel till personer med funktionshinder
(Hjälpmedelsinstitutet)

<http://www.hi.se/sv-se/Arbetsomraden/Hjalpmedel/Om-hjalpmedelsverksamheten-i-kommuner-och-landsting/Forskrivningsprocessen/>

Policy för kvalitetssäkring av medicinteknisk utrustning, inkl. Kvalitetssäkringshandbok
(ÖLL)

Överenskommelse avseende ansvar för den somatiska hemsjukvården mellan Örebro läns
landsting och kommunerna i Örebro län

Tillämpningsrutin för sårvårdsprodukter

SFS 1993:584	Lag om medicintekniska produkter
SFS 1993:876	Förordning om medicintekniska produkter
SFS 2010:659	Patientsäkerhetslagen
SOSFS 2008:1	Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården
LVFS 2001:5	Läkemedelsverkets föreskrifter om aktiva medicintekniska produkter för implantation
LVFS 2001:6	Läkemedelsverkets föreskrifter om medicintekniska produkter
LVFS 2001:7	Läkemedelsverkets föreskrifter om medicintekniska produkter för in vitro diagnostik
LVFS 2001:8	Läkemedelsverkets föreskrifter och allmänna råd om tillverkarens skyldighet att rapportera olyckor och tillbud med medicintekniska produkter
SOSFS 2011:9	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Ledningssystem för Systematiskt kvalitetsarbete (<i>träder i kraft 1/1 2012</i>)
SOSFS 2005:28	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningskyldighet enligt Lex Maria samt lokal avvikelshantering

Länkar:

Socialstyrelsen:

<http://www.socialstyrelsen.se/sosfs>

Läkemedelsverket:

<http://www.lakemedelsverket.se/overgripande/Lagar--regler/Lakemedelsverkets-foreskrifter---LVFS/>

Riksdagen (lagar):

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910>

Ytterligare information

Inkontinens

För dessa finns särskilda bestämmelser i bl.a. HSL 3 d § och 18 c § om behörighet att förskriva samt 26 § och 26 a § om högkostnadsskydd.

För inkontinensartiklar gäller ett delat ansvar enligt överenskommelse mellan landstinget och länets kommuner. Förekommande produkter är upphandlade gemensamt av landstinget och länets kommuner.

Enligt överenskommelsen ansvarar kommunerna för inkontinensartiklar till personer i särskilt boende och till personer i ordinärt boende med kommunal hemsjukvård.

Landstinget ansvarar för övriga patienter i ordinärt boende.

Vårdriktlinjer vid urininkontinens finns utarbetade i syfte att öka kvaliteten i inkontinensvården:

”Vårdriktlinjer vid urininkontinens. Gäller för distriktssköterska, barnmorska och sjukgymnast”,

”Vårdriktlinjer vid urininkontinens. Gäller för distriktsläkare”

”Vårdriktlinjer vid urininkontinens för kommunal hemsjukvård och särskilda boenden i Örebro län”.

Stomi

Högkostnadsskyddet för läkemedel omfattar även förbrukningsartiklar som behövs vid stomi.

Läkemedelsnära förbrukningsartiklar

Sådana förbrukningsartiklar som erfordras för att ett förskrivet läkemedel ska kunna tillföras kroppen eller för egenkontroll av medicinering, s.k. *läkemedelsnära förbrukningsartiklar*, är kostnadsfritt vid förskrivning [Lag (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.] under förutsättning att:

- Produkterna är prisgodkända av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
- Skrivs på hjälpmedelskort av behörig förskrivare (läkare, tandläkare och sjuksköterskor med förskrivningsrätt av diabeteshjälpmedel).

Som exempel på läkemedelsnära förbrukningsartiklar kan nämnas sprutor, kanyler, teststickor etc.

Insulinpumpar skrivs på hjälpmedelskort.

När förskrivning sker enligt läkemedelsförmånen blir produkten patientens egendom. Vid förskrivning av hjälpmedel är annars produkten ett lån och ägs av landstinget.

Övriga förutsättningar:

- Läkemedelsnära förbrukningsartiklar ska kunna hanteras av patient, ensam eller med hjälp av anhörig eller annan person.
- Produkterna tillhandahålls av apotek.
Se ”Prislista - Läkemedelsnära förbrukningsartiklar” som utges av Apoteket Farmaci.

Lokala rutiner inom Örebro läns landsting avseende läkemedelsnära förbrukningsartiklar

- Infusionspumpar ägs av klinik.
- Pariinhalator. Förskrivs ej personligt. Dessa får man låna av lungkliniken USÖ.

Landstingssubventionerade läkemedel utöver läkemedelsförmånen

Örebro läns landsting subventionerar läkemedel och varor utöver det nationella förmånssystemet till vissa individer och patientgrupper om särskilda skäl finns. Omfattningen av landstingets subventioner kan förändras över tid, varför det är angeläget att aktuell information om dessa löpande hämtas från internet, eller från landstingets kontaktpersoner för läkemedelssubventioner. Förskrivningen stödjer sig således på lokala regler som Örebro läns landsting har beslutat om för vuxna och barn i vissa fall.

De läkemedel och varor som omfattas av Örebro läns landstings subvention, är

- Smittskyddsläkemedel
- Preventivmedel till unga kvinnor
- Specialkost till vuxna och till barn utanför läkemedelsförmånen
- Spolvätskor (CE-märkta produkter)
- Syrahämmande läkemedel till barn
- Perorala teofyllinpreparat
- Läkemedel till psykiskt sjuka utan sjukdomsinsikt
- Saliversättningsmedel
- Kompletterande tillbehör vid peritonealdialys

Landstingets subventioner beskrivs mer ingående på

<http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-varld/For-varldgivarer/Formaner-och-avgifter/Landstingssubventionerade-lakemedel/>

Aktuella dokument nås också via

<http://www.apotekensservice.se/Apoteksaktorer/subventioner/>

Tillhandahållande och kostnadsansvar för delar av landstingets medicintekniska produkter som används i kommunal vård

Medicintekniska produkter

- som landstinget ansvarar för och som används och hanteras i den kommunala vården kan lämnas ut av sjukhuskliniker och/eller vårdcentraler
- kan även beställas och betalas av kommunen för att därefter debiteras landstinget
- kan ordinerats av läkare och beställas av kommunala vården, kostnadsansvaret vilar då på den klinik/vårdcentral där ansvarig läkare finns.

Fakturan skickas till Örebro läns landsting, LoVS Ekonomi, Box 1613, 701 16 Örebro.

TYP AV BEHANDLING/PRODUKT	Tillhandahålls av sjukhusklinik	Tillhandahålls av vårdcentral	Faktura skickas till landstinget
Infusionsbehandling			
- Infusionspumpar + batterier	X		
- Smärtpumpar + batterier	X		
- Tillbehör till infusion - som inte kan förskrivas som läkemedelsnära förbrukningsartiklar	X		
Sondmatning			
- Pump/räknare för sondmatning	X		
- Kopplingar mellan mellanstycke och aggregat			X
- Enterala nutritionskatetrar, t ex gastroknapp, PEG	X		
Andningsbehandling/andningshjälpmedel	Lungkliniken		
- Inhalatorer/Nebulisatorer (flera ingår i läkemedelsförmånen) + tillbehör	X		
- Ventilatorer + tillbehör	X		
- Luftrenare	X		
- PEP/RMT-set andningshjälpmedel	X		
- Olika näsmasker, slangar och tillbehör utom kanyler	X		
- Oxygenutrustning + tillbehör	Lungkliniken		
- CPAP-apparat + tillbehör	Lungkliniken		
Personförskrivna slemsugar	Öronkliniken Vårdenhet Hud Plastik Öron		
- Sug med tillbehör (laddare, transformatorer)	X		
- Sugkatetrar			X

TYP AV BEHANDLING/PRODUKT	Tillhandahålls av sjukhusklinik	Tillhandahålls av vårdcentral	Tillhandahålls av CFH	Faktura skickas till landstinget
Permanent tracheostoma	Öronkliniken			
- Kanyler	X			
- Kanylband	X			
- Specialförband				X
- ”Näsor” till kanyler				X
- Sugkatetrar				X
- Slemsug	X			
- Luftfuktarapparat	X			
Kompressionsbehandling				
- Strumpor för ben			X	<i>Faktura från leverantör</i>
- Strumpor för armar (Ortopedtekniska avdelningen)	X			
- Handskar*				
Apparater för smärtlindring				
- TENS-stimulator med tillbehör	X	X	Rekvireras från CFH	
Ljusbehandling				
UVB-lampor + skyddsglasögon	Hudkliniken			
Tryckavlastning				
- Tryckavlastande madrass vid hög risk för tryckskada	Ordineras av läkare	Ordineras av läkare		<i>Faktura från leverantör</i>
Dialysbehandling				
- Utrustning för dialysbehandling i hemmet	X			
Sårbehandling				
- Av läkare ordinerat mer avancerat sårförband				X
Inkontinenshjälpmedel				
- Individuell förskrivning till patient i eget boende utan kommunal hemsjukvård	X	X		
Läkemedelsnära förbrukningsartiklar				
- Individuell förskrivning till patient	X	X		
Behandlingssäng av speciell karaktär	X			

* Hanteringen är inte löst

KOMMUNENS MEDICINTEKNISKA PRODUKTER m m

Undersökningsutrustning och behandlingshjälpmedel (Exempel på grundutrustning i kommunal hälso- och sjukvård som kommunerna äger och ansvarar för, lokala variationer finns.)

- Blodsockermätare
- Blodtrycksmanschett
- Stetoskop
- Våg
- Termometer
- Slemsug med tillbehör för tillfälligt bruk
- Droppställningar
- Otoskop
- Respektive enhet ansvarar för att det finns de tränings- och behandlingshjälpmedel som den verksamhet man bedriver kräver
- Pulsoxymeter

Läkemedelsnära förbrukningsartiklar

- Injektionssprutor, kanyler etc. för tillfälligt bruk

Inkontinensartiklar

- Individuell förskrivning till personer i särskilt boende
- Individuell förskrivning till personer i ordinärt boende som omfattas av kommunal hälso- och sjukvård.

Sårvårdsprodukter och förbandsmaterial

- Förbandsmaterial som grundutrustning ex kompresser, lindor, häfta, absorptionsförband etc.
- Sterila handskar
- I övrigt följs tillämpningsrutin för sårvårdsprodukter, <http://www.orebroll.se/sv/Halsa-och-ward/For-wardgivare/Halsoval-Orebro-lan/Samverkan-kommun-och-landsting/>

Omvårdnadshjälpmedel

- Arbetstekniska hjälpmedel inom kommunal verksamhet
- Omvårdnadshjälpmedel enligt definition och uppgjord förteckning från skatteväxlingen mellan landsting och kommun 1 januari 1995

Denna förteckning har uppdaterats i dokumentet ”Kriterier för omvårdnadshjälpmedel – Kommunerna i Örebro län”, se bilaga 4.

REGIONFÖRBUNDET
ÖREBRO

Rubrik specificerande dokument	Omfattar område/verksamhet/enhet	
KRITERIER	Omvårdnadshjälpmedel	Bilaga 4
Upprättad av (arbetsgrupp alt. namn, befattning)	Beslutande organ	Gäller från datum
Särskild arbetsgrupp	Mas/mar-gruppen	2003-05-20
Ansvarig för revidering (arbetsgrupp alt. namn, befattning)	Version nr	Reviderad datum
Mas/mar-gruppen	3	2009-12-03 2012-01-19

Kriterier för omvårdnadshjälpmedel Kommunerna i Örebro län

Sedan den 1 januari 1995 ansvarar kommunerna i Örebro län för omvårdnadshjälpmedel. Omvårdnadshjälpmedel definieras som de hjälpmedel som behövs för att vårda människor med olika funktionsnedsättningar.

Omvårdnadshjälpmedel förskrivs av arbetsterapeuter i länets kommuner och landstinget. Förflyttningshjälpmedel kan förskrivas av primärvårdens sjukgymnaster efter överenskommelse med respektive kommun. Ansvar för förskrivningen åligger den enskilde förskrivaren i egenskap av hälso- och sjukvårdspersonal.

Omvårdnadshjälpmedel lånas ut kostnadsfritt till patienten.

Bedömning av behov och förskrivning av hjälpmedel utgör en del i ett helhetsperspektiv. Hjälpmedel ska komplettera eventuella andra åtgärder och får inte bli ett alternativ till aktiv rehabilitering.

De planerade rehabiliterings- och habiliteringsinsatserna ska dokumenteras liksom behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel. Detta ska ingå i en planering där mål, behov och intressen diskuteras med den enskilde.

Den som förskriver ett hjälpmedel ansvarar för att det lämpligaste hjälpmedlet utprovas enligt den enskildes behov, möjligheter och önskemål.

Förskrivaren måste instruera användare, närstående och personal både teoretiskt och praktiskt hur ett förskrivet hjälpmedel ska användas och skötas. Den enskilde måste beredas möjlighet att träna med sitt hjälpmedel så att han eller hon får tillräcklig kunskap för att använda det.

Lyftar ska besiktas enligt gällande standard EN 105 35.

Förändringar fr o m 2012-01-01:

Ansvar för sittskäl till hygienstol, epilepsilarm är överflyttat till landstinget. Ansvar för säng/personligt hjälpmedel, säng som behandlingshjälpmedel är överflyttat till kommun.

Förskrivningsprocessen

- Förskrivaren bedömer den enskildes behov, vilket eller vilka hjälpmedel som är lämpliga och övriga åtgärder, t.ex. rehabilitering och bostadsanpassning. Allt ska dokumenteras i patientjournalen.
- Hjälpmedlet provas ut, anpassas och lämplig specifik produkt väljs ut.
- Samordning ska ske om det finns behov av andra hjälpmedel med hänsyn till det totala behovet och till att produkterna och eventuell bostadsanpassning ska fungera tillsammans på ett ändamålsenligt sätt.
- Hjälpmedlet förskrivs.
- Förskrivaren instruerar, tränar och informerar den som ska använda hjälpmedlet liksom dennes, anhöriga eller närstående och/eller personal om hjälpmedlets användning och säkerhet före och under användningen.
- Förskrivaren följer upp och utvärderar funktion och nytta.

<http://www.hi.se/sv-se/Arbetsomraden/Hjalpmedel/Om-hjalpmedelsverksamheten-i-kommuner-och-landsting/Forskrivningsprocessen/>

Örebro län har valt att dela in omvårdnadshjälpmedlen i tre grupper **hygienhjälpmedel**, **förflyttningshjälpmedel** och **sängar/sängtillbehör**. Här följer kriterier, mål och utprovningrutiner för dessa.

Hygienhjälpmedel

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningrutiner
Hygienstol på hjul	Person som har behov av att förflyttas på hygienstol för att få sin personliga vård.	Underlätta för brukare och vårdare vid personlig vård.	Alternativa förflyttningssätt för personen ska ha uteslutits.
Hygienstol på hjul med fällbar sitt- eller ryggenhet	Person som inte kan sitta upprätt och därför har svårt att använda vanlig hygienstol på hjul.	Ge en bra och säker sittställning vid personlig vård.	Alternativa förflyttningssätt och vanlig hygienstol på hjul ska ha uteslutits.
Duschvagn Avancerad duschstol med lutningsfunktion	Person som behöver duscha i halvliggande eller liggande ställning.	Klara duschning med hjälp av vårdare.	Möjligheten att använda hygienstol eller annat hjälpmedel ska ha uteslutits.
Tillbehör hygienstol	Person som inte kan utföra aktivitet, sitta optimalt utan särskilda tillbehör.	Utföra aktivitet och sitta optimalt i hygiensituation.	Möjligheten att använda hygienstol utan tillbehör ska ha uteslutits.

Förflyttningshjälpmedel

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningrutiner
Glidlakan Hanteras som grundutrustning i vissa kommuner	Person med funktionsnedsättning som behöver stöd och hjälp vid förflyttning.	Att brukare själv eller med vårdares hjälp kan ändra läge i sängen.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas, vid behov tillsammans med vårdare.
Förflyttningsstöd Ex: Flexi-move Vendela lyft	Person med funktionsnedsättning som behöver hjälp vid förflyttning.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och skonsam men samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas tillsammans med vårdare.
Glidmatta	Person med funktionsnedsättning som har svårighet att förflytta sig i säng, från säng till stol, högre upp i stol.	Att brukare med hjälpmedlet, självständigt eller med vårdares hjälp klarar förflyttning.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas.

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningsrutiner
Glidskiva	Person med funktionsnedsättning som ej klarar förflyttning från t.ex. säng – rullstol, rullstol – bil.	Att brukare med hjälpmedlet självständigt eller med vårdares hjälp klarar förflyttning.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas.
Förflyttningsbälte	Person med funktionsnedsättning som behöver stöd och hjälp vid förflyttning.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas tillsammans med vårdare.
Vridplatta	Person som kan stå men inte själv flytta sina fötter.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas tillsammans med vårdare.
Vridplatta med handtag EX: Turner Twist	Person som kan stå men inte själv flytta sina fötter och upplever att det känns tryggare vid förflyttningar om de har något att hålla sig i.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas tillsammans med vårdare.
Överflyttningsplattform EX: Return Rollon	Person som kan stå men inte själv flytta sina fötter och upplever att det känns tryggt vid förflyttning om de har något att hålla sig i. Det finns ett behov av att köra/förflytta personen med hjälpmedlet i trånga utrymmen.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Alternativa förflyttnings sätt ska ha provats och utslutits. Ex vridplatta med handtag eller stålyft. Återkommande bedömning av uppresningsförmåga fordras. Plattformen ska alltid provas ut i den miljö där den ska användas.
Stålyft	Person med funktionsnedsättning som har betydande svårigheter vid förflyttning. Personen kan medverka samt har viss armfunktion och ståförmåga som kan användas vid uppresning.	Att brukare med vårdares hjälp får en säker och samtidigt så aktiv förflyttning som möjligt.	Alternativa förflyttnings sätt ska ha provats och utslutits. Återkommande bedömning av uppresningsförmåga fordras. Lyften ska alltid provas ut i den miljö där den ska användas.

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningsrutiner
Lyft – mobil	Person med funktionsnedsättning som har betydande svårigheter vid förflyttning och där övriga förflyttningshjälpmedel ej fungerar. Person med stor fallrisk och lyft från golv.	Att underlätta och möjliggöra förflyttning på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt. Användas vid lyft från golv i samband med falltillbud.	Alternativa förflyttningssätt ska ha provats och uteslutits. Lyften ska alltid provas ut i den miljö där den ska användas. Instruktion lyftsele ska alltid lämnas ut.
Lyft – mobil lättvikt	Används vid tillfälliga behov ex vid resa eller fall i hemmet. Person med funktionsnedsättning som har betydande svårigheter vid förflyttning och där övriga förflyttningshjälpmedel ej fungerar.	Att underlätta och möjliggöra förflyttning på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt. Användas vid lyft från golv i samband med falltillbud.	Alternativa förflyttningssätt ska ha provats och uteslutits. Anvisning till personal och närstående om hur lyften används vid tillfälligt behov ska alltid lämnas.
Fristående taklyft	Person med funktionsnedsättning som har betydande svårigheter vid förflyttning och där mobil lyft ej fungerar. Flexibel och tillfällig lösning av lyftbehov.	Att underlätta och möjliggöra förflyttningar på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt.	Alternativa förflyttningssätt och mobil lyft ska ha provats och uteslutits. Efter installation görs utprovning av lyft och lyftsele av förskrivaren.
Tillbehör lyft Ex 4-punkts bygel Comfort bygel	Person med särskilda behov som inte kan förflyttas på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt med standard utformning.	Att underlätta och möjliggöra förflyttningar på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt.	Alternativa förflyttningssätt med standard utrustning ska ha provats och uteslutits. Efter installation görs utprovning av lyft och lyftsele av förskrivaren.
Taklyft – fast monterad	Person med funktionsnedsättning som har betydande svårigheter vid förflyttning och där mobil lyft ej fungerar.	Att underlätta och möjliggöra förflyttningar på ett för brukare och vårdare skonsamt och säkert sätt.	Alternativa förflyttningssätt och mobil lyft ska ha provats och uteslutits. Efter installation görs utprovning av lyft och lyftsele av förskrivaren.

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningsrutiner
Lyft sele	Person som efter bedömning ska förflyttas med lyft ska ha en personligt utprovad lyftsele.	Att underlätta och möjliggöra förflyttning på ett för brukaren så aktivt som möjligt, skonsamt och säkert sätt.	Välj sele utifrån brukarens individuella behov. Prova ut rätt storlek och märk ut lämplig ögla. Selen ska utprovas ihop med aktuell lyft/lyftbygel och kombinationen ska vara godkänd enligt aktuell kombinationslista. Instruktion lyftsele/ utprovningsprotokoll ska alltid lämnas ut tillsammans med lyftsele.

Sängar och tillbehör

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningsrutiner
Vårdsäng	Person som är i behov av daglig omvårdnad i säng.	Underlätta för vårdare att utföra omvårdnad eller assistera vid förflyttning.	Bedömning görs av förskrivare i samråd med övrig vårdpersonal.
Vårdsäng extra låg	Person som är i behov av daglig omvårdnad i säng och som på grund av oro inte kan använda grindar.	Minska skaderisken vid fall ur säng och underlätta för vårdare att utföra omvårdnad eller assistera vid förflyttning.	Bedömning görs av förskrivare i samråd med övrig vårdpersonal.
Vårdsäng extra bred	Person som är i behov av daglig omvårdnad i säng och som på grund av övervikt eller andra särskilda behov ej kan använda standard säng.	Underlätta för vårdare att utföra omvårdnad eller assistera vid förflyttning.	Bedömning görs av förskrivare i samråd med övrig vårdpersonal.
Säng/personligt hjälpmedel	Person som behöver både el-rygg och höj/sänkbar säng för att klara sig självständigt. Sängklossar och el-rygg ska ej räcka för att lösa problemet.	Möjliggöra självständig förflyttning i säng och i/ur säng.	Bedömning göres av förskrivare

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningsrutiner
Säng som behandlingshjälpmedel	Ett läkarintyg krävs som styrker behovet. Sängklossar och el-rygg ska ej räcka för att lösa problemet.	Underlätta för personen att kunna sova i sin egen säng. För symtomlindring/ behandling enligt läkares ordination.	Behovsbedömning göres av läkare i samråd med arbetsterapeut. Arbetsterapeut är förskrivare
Sänglyft	Person som är i behov av daglig omvårdnad i säng och vill behålla sin privata säng.	Underlätta för vårdare att utföra omvårdnad eller assistera vid förflyttning.	Montering ska vara sakkunnigt utförd. Innan förskrivning ska alltid förhöjningsklossar ha uteslutits.
Sängdävert	Person som har svårighet att ändra läge i säng.	Underlätta för brukaren att ändra läge i säng.	Montering ska vara sakkunnigt utförd.
Sänggrind > 120 cm	Person som riskerar att falla ur sängen eller själv känner oro.	Förhindra fall ur säng. Skapa trygghet	Riskbedömning av förskrivare i samråd med övrig vårdpersonal. Lokal rutin för användning av grind tillämpas.
Grindskydd	Person som är i behov av grind och riskerar att skada sig på den.	Förebygga skada.	Riskbedömning av förskrivare i samråd med övrig vårdpersonal. Tag ställning till behov av integrerad grind.
Sängbygel Stödhandtag Sänggrind < 120 cm Uppresningsstöd	Person som behöver <ul style="list-style-type: none"> - stöd vid vändning i säng - hjälp vid uppresning - skydd för att inte falla ur sängen 	Underlätta förflyttning i och ur säng samt förhindra brukaren att ofrivilligt falla ur sängen.	Bedömning av förskrivare i samråd med brukaren, var stödet ska placeras. Efter montering kontrolleras att sängbygeln/ sänggrinden sitter stadigt.
Förhöjnings klossar	Person som har svårighet att själv eller med hjälp av vårdare resa sig från sängen.	Självständigt eller med hjälp av vårdare Underlätta förflyttning i och ur säng.	Utprovas i den situation där hjälpmedlet ska användas.
Lågrisk madrass	Madrass som följer med vid förskrivning av vårdsäng eller person som löper risk att få trycksår. RAPS mer än 29 poäng - inga sår samt låg risk för tryckskada enligt klinisk bedömning	Liggkomfort och förebygga trycksår.	RAPS och hudbedömning görs vid behov av arbetsterapeut och sjuksköterska.

Produkt	Kriterier	Mål med hjälpmedlet	Utprovningrutiner
Medelrisk madrass	Person som löper risk att få trycksår. RAPS 29 poäng eller lägre sårgrad 1-2. Eller medelrisk för tryckskada enligt klinisk bedömning (Se rutin för Tryckskada)	Förebygga trycksår.	RAPS-bedömning och hudbedömning görs av arbetsterapeut och sjuksköterska.
Hälskydd	Person som riskerar att få trycksår på fötterna.	Förebygga trycksår.	Bedömning av personens risk för trycksår i samråd med sjuksköterska och/eller vårdpersonal.